

sa de material d'àudio, material bàsic per a l'escolta de les obres. No veig obligat ni necessari seguir el llibre en l'ordre proposat per Grimalt. Sí que cal, però, una lectura atenta del pròleg, curt i contundent. Després, l'ordre em sembla només una opció. Fins i tot diria que la cosa que és realment necessària és la disponibilitat de temps per a deixar-se imbuir de les propostes analítiques i musicals de cada un dels nou exemples proposats. No cal, doncs, tenir-hi pressa, però sí ànim de descoberta. Llegir, analitzar, i deixar-se emportar per l'art dels sons..., i tot això en la nostra societat de l'immediat, de la pressa, en què la famosa crisi sembla que està assedegada, també, d'altres vivències i valors que no podem menysprear.

Josep Maria Carbonell:

FRANCESC TORRALBA, VICENÇ VILLATORO, *Amb Déu o sense*, Fragmenta, Barcelona, 2012, ps. 352.

Les cartes encreuades entre Francesc Torralba i Vicenç Villatoro a *Amb Déu o sense* donen forma a un llibre molt interessant i poc habitual en el nostre panorama intel·lectual. En Villatoro, escriptor, gestor cultural i assagista, i en Torralba, escriptor, acadèmic i filòsof, varen ser convocats per Ignasi Moreta, l'editor de Fragmenta, perquè s'encreuessin durant quasi un any un seguit de cartes sobre els temes de fons que marquen la nostra condició humana i, de manera molt especial, sobre els temes clau de la nostra vida. Com no podia ser d'altra manera, les qüestions sobre el sentit de la vida, i de la possibilitat de la vida més enllà de la mort, les qüestions sobre el bé, el dolor i el mal, sobre l'amor i la seva gratuïtat, sobre la família i els éssers estimats, en fi, sobre una vida assentada en Déu que ens transcendeix i que n'és el sentit últim, o una vida raonablement autosuficient que pot omplir-se des de l'exercici del sentit comú, la raó i el respecte pels altres, tot això centra els continguts bàsics d'aquest llibre magnífic. La tria dels dos autors afavoreix que la lectura del llibre sigui serena, perquè s'escriuen sempre des d'un gran respecte. Els autors confronten les pròpies idees i conviccions amb determinació i precisió i no amaguen les seves dife-

rències. Les fronteres queden, però, clares, i en la definició de les opcions fonamentals el tema de Déu és essencial: en un relat de vida, Déu és un interrogant important que queda lluny; en l'altre, Déu es troba en ple centre. Els dos relats també tenen estils diferents: en Torralba, més acadèmic, amb un bagatge filosòfic i teològic molt sòlid, però sempre capaç d'expressar-se amb una gran claredat; en Villatoro, més assagista i intuïtiu, escriptor brillant. L'èxit del llibre és la combinació dels dos personatges i la seva magnífica prosa fa que el volum es llegeixi amb facilitat, que sigui amè i que els «grans temes de la nostra existència» puguin arribar al gran públic.